

Регіональна політика і територіальний розвиток

УДК 332.14:323.172(477)
JEL B41, E61, G18, O10

М. П. Бутко, О. Д. Хомик

Методологічні засади формування сучасної парадигми політики регіонального розвитку

Розглянуто методологічні засади формування нової парадигми регіонального розвитку, що має сприяти вирівнюванню регіональної асиметрії на основі максимального задіяння власного потенціалу регіонів. Сформульовано власне бачення сутності державної регіональної політики, її цілей і принципів здійснення. Запропоновано методичні підходи до врахування ступеня асиметричності рівнів розвитку регіонів при реалізації сучасної стратегії регіонального розвитку та прийнятті ефективних управлінських рішень у цій сфері, шляхом впровадження економіко-математичної моделі визначення комплексних рівнів розвитку регіонів за компонентами сталого розвитку – «економіка», «соціум», «екологія». Визначено інституційні передумови формування нової парадигми регіонального розвитку. Наголошено на необхідності формування нової парадигми політики регіонального розвитку шляхом поєднання децентралізації та деконцентрації, що має забезпечити синергетичний ефект при реформуванні системи управління регіональним розвитком.

Ключові слова: державна регіональна політика, регіональний розвиток, регіональна асиметрія, децентралізація, деконцентрація.

Нинішня суспільна ситуація засвідчила гостру потребу у формуванні нової парадигми державної політики регіонального розвитку, що б включала комплекс правових, адміністративних та економічних заходів, спрямованих на деконцентрацію владних повноважень.

Надмірна їх централізація не лише суттєво послабила вплив регіональних органів влади на соціально-економічний розвиток територій, а й практично позбавила їх необхідних для цього ресурсів, що знайшло свій прояв у поглибленні асиметрії просторового розвитку. Саме тому нагальним питанням сьогодення постає необхідність перегляду засад державної політики регіонального розвитку, яка б мала людиноцентристську орієнтацію та спрямовувалась на забезпечення збалансованого і комплексного розвитку регіонів, ефективного задіяння їх потенціалу задля стабільного функціонування та забезпечення цілісності національного економічного простору, збереження соціальної гармонії в суспільстві та раціонального природокористування і охорону довкілля.

Проблема формування засад державної регіональної політики широко знайшла своє відображення у наукових роботах багатьох учених у сфері регіональної економіки, зокрема З. Варналія, Б. Данилишина, С. Дорогунцова, М. Долішнього, З. Герасимчук, В. Кравціва, І. Коломійця, І. Сторонянської, Л. Чернюк, М. Чумаченка та багатьох інших. Значним внеском у формування засад політики держави щодо регіонів в Україні є аналітичні матеріали науковців Інституту регіональних досліджень НАН

© М. П. Бутко, О. Д. Хомик, 2014.

України. Однак відсутність ефективних і послідовних дій щодо практичної реалізації результатів наукових досліджень свідчить про необхідність їх продовження та актуалізації з урахуванням сучасних викликів.

Метою статті є формування нових наукових ідей щодо удосконалення методологічних засад формування нової парадигми регіонального розвитку, що б сприяла вирівнюванню регіонального ландшафту України на основі максимального задіяння власного потенціалу регіонів.

Проблеми економічного простору почали досліджуватись в економічній теорії тільки у кінці ХІХ століття. До того часу головні течії економічної думки щодо проблем економічного простору розроблялися в економічній географії. До цих наукових шкіл можна віднести:

- німецька школа розміщення виробництва (І. Тюнен, В. Лаунгардт, А. Вебер, В. Крісталлер, А. Льюш);
- французька школа полюсів зростання та конкурентоспроможності (Ф. Перру, Ж. Будвіль, М. Потье, М. Агметта, Р. Буайє);
- теорія англійських індустріальних районів (А. Маршалл) та італійських промислових округів (Дж. Бекаттіні);
- американська модель «центр-периферія» (Дж. Фрідман);
- радянська школа територіально-виробничих комплексів (І. Александров, М. Колосовський, Ю. Саушкін, М. Паламарчук, М. Барановський).

Як відомо, поняття «економічний ландшафт» увів у сферу просторових наукових досліджень А. Льюш у 1940 р. у своїй праці «Просторовий порядок господарства» [6, с. 5-35].

З огляду на глибокі трансформаційні перетворення у світі впродовж останніх століть, на наше переконання, в Україні структурні деформації у розвитку продуктивних сил субнаціонального рівня за роки незалежності лише посилились, а в окремих сегментах національного економічного простору навіть спостерігається їх руйнація.

За цих обставин необхідність вирівнювання регіонального ландшафту України набуває особливої актуальності. Під нею ми розуміємо гармонізацію інституційного середовища та ефективні дії органів державної влади і місцевого самоврядування, що б сприяли комплексному використанню природо-ресурсного, виробничого, інфраструктурного, соціогуманітарного, освітньо-культурного, рекреаційного, транзитного та інноваційно-інвестиційного потенціалів регіональних господарських систем задля модернізації у складі національної економіки та наближення стандартів життя населення до європейського рівня.

Значна стратифікація національного економічного простору зумовлює передусім необхідність модернізації засад державної регіональної політики та її орієнтацію на стимулювання регіонів до саморозвитку.

Серед головних проблем державної регіональної політики в Україні слід назвати: відсутність системного підходу та послідовності здійснюваної політики; недосконалість нормативно-правової бази; недостатня визначеність і конкретизація стратегічних пріоритетів регіонального розвитку; невизначеність цілей і пріоритетів політики подолання між-регіональної диференціації розвитку та пріоритетів розвитку безпосередньо регіонів; відсутність чіткого та прозорого механізму надання централізованої підтримки регіонам; розпорошеність фінансових ресурсів; низька спроможність місцевих бюджетів і недостатня інституційна спроможність місцевих органів влади.

Водночас аналіз наукової літератури свідчить про те, що не існує єдиного підходу до тлумачення змісту регіональної політики, формулювання її мети, завдань, методів та принципів.

Е. Алаєв під регіональною політикою розумів сферу діяльності з управління економічним, соціальним і політичним розвитком країни в просторовому, регіональному аспекті, тобто пов'язану з взаємовідносинами між державою і районами, а також районів між собою [1, с. 189].

М. Долішній пропонує розглядати регіональну політику як у вузькому, так і в широкому розумінні. У першому випадку це означає політику, яку здійснює держава щодо регіонів і самі регіони в межах наданих їм прав і повноважень. В іншому сенсі регіональна політика зводиться виключно до дій держави, тому її можна називати державною регіональною політикою. На його погляд, регіональна політика у широкому розумінні – «це система цілей і дій, що спрямовані на реалізацію інтересів держави щодо регіонів та внутрішніх інтересів самих регіонів, яка реалізується за допомогою методів, що враховують історичну, етнічну, соціальну, економічну та екологічну специфіку територій» [4, с. 15-17].

На нашу думку, регіональну політику слід розглядати як сукупність цілей, завдань і системних заходів з управління соціо-економіко-екологічним розвитком країни в її регіональному аспекті, що спрямовується на збалансований і комплексний розвиток просторових продуктивних сил, базується на гармонізації відносин між державою та регіонами, а також регіонів між собою.

Важливо визначитись із цілями державної регіональної політики, від яких залежать подальші кроки в її формуванні та реалізації. До загальних, генералізованих цілей, властивих регіональній політиці практично усіх без винятку країн, З. Варналій відносить [3, с. 22-23]:

1) створення і зміцнення єдиного економічного простору і забезпечення економічних, соціальних, правових і організаційних основ державності (федералізму в поліетнічних, федеративних державах);

2) відносне вирівнювання умов соціально-економічного розвитку регіонів;

3) пріоритетний розвиток регіонів, що мають особливо важливе стратегічне значення для держави;

4) максимальне використання природних, у т. ч. ресурсних, особливостей регіонів;

5) запобігання забрудненню навколишнього середовища, екологізація регіонального природокористування, комплексний екологічний захист регіонів тощо.

Проектом Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р. визначено три цілі державної політики регіонального розвитку:

- підвищення конкурентоспроможності регіонів;
- територіальна соціально-економічна інтеграція та просторовий розвиток;
- ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

На наш погляд, ці цілі слід доповнити такими складовими:

- забезпечення підвищення соціальних стандартів та можливостей відтворення людського потенціалу;

- вирівнювання регіональних ландшафтів до нормативно встановленого рівня;
- максимальне задіяння просторового потенціалу з урахуванням пріоритетів регіонального розвитку та секторальної специфіки їх продуктивних сил;
- реалізація програм сільського розвитку через підвищення ролі територіальних громад у цих процесах;
- раціональне природокористування та збереження довкілля для наступних поколінь.

З урахуванням поточної ситуації у сфері регіонального розвитку має зазнати докорінних змін система принципів державної регіональної політики.

На думку авторів, ці принципи мають забезпечувати поєднання державної політики та власних стратегій розвитку регіонів задля досягнення визначених цілей політики держави щодо регіонів. Враховуючи наявні наукові розробки [2, с. 47-55] до загальних віднесено принципи: збалансованості, комплексності, планомірності, пріоритетності, науковості, оптимальності, сталості, законності, історизму, перспективності, послідовності, субсидіарності, об'єктивності, ефективності, пропорційності, транспарентності, синергії. До специфічних слід віднести принципи релевантності, евентуальності, адаптивності, інновативності, евристичності, креативності, компліментарності та інтеграційності.

Задля реалізації сучасної модернізаційної стратегії суспільного розвитку та прийняття ефективних управлінських рішень при визначенні регіонів, що потребують підтримки держави, слід враховувати ступінь асиметричності їх розвитку та специфічні особливості можливого використання наявного потенціалу.

Це може бути здійснено шляхом впровадження економіко-математичної моделі визначення комплексного рівня розвитку регіонів – Індексу регіональної модернізації (ІРМ), складниками якого є Індекс економічного розвитку (ІЕР), Індекс соціального благополуччя (ІСБ), Індекс стану навколишнього середовища (ІСНС).

В економічній сфері узагальнюючим показником, що характеризує рівень економічного розвитку, є валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу. Проте задля врахування каталізаторів його зростання також необхідне використання коефіцієнтів інвестиційної активності, інновативності та рівня транснаціоналізації регіональних господарських систем. Якість економічного зростання можна оцінити через стан структурної модернізації, який може виражатися через питому вагу послуг у структурі валової доданої вартості.

Рівень соціального розвитку характеризується за допомогою узагальненої характеристики стану людського потенціалу та якості життя населення.

Стан довкілля доцільно характеризувати показниками антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище та станом його відтворення з метою збереження для наступних поколінь.

Задля забезпечення співставності показників можна використати формули відносних відхилень показників певного регіону від найбільш вагомих значень цих показників інших регіонів (варіаційний розмах) окремо для показників стимуляторів та дестимуляторів.

При визначенні Індексу економічного розвитку пропонується використовувати вагові коефіцієнти для кожного показника за формулою:

$$IEP_j = 0,6 \times K_{ВРПj} + 0,1 \times K_{iaj} + 0,1 \times P_{ij} + 0,1 \times P_{mpj} + 0,1 \times P_{cmj}, \quad (1)$$

де IEP_j – індекс економічного розвитку j регіону;
 $K_{ВРПj}$ – коефіцієнт валового регіонального продукту на одну особу j регіону;
 K_{iaj} – коефіцієнт інвестиційної активності j регіону;
 P_{ij} – рівень інновативності j регіону;
 P_{mpj} – рівень транснаціоналізації j регіону;
 P_{cmj} – рівень структурної модернізації j регіону.

Розрахунок індексів по сферах соціального розвитку та стану навколишнього середовища (ICB та $ICHC$) базується на розрахунку середньої арифметичної:

$$k_{yj} = \frac{1}{n} \sum_{i,j=1}^n V_{ij}, \quad (2)$$

де k_{yj} – інтегральна оцінка j регіону за y сферою (ICB_j та $ICHC_j$);
 n – кількість регіонів.

Результатом запропонованих розрахунків є критеріальний вимір по кожній сфері у діапазоні від 0 до 1.

Індекс рівня регіональної модернізації розраховується як сума індексів по всіх трьох компонентах з використанням вагових коефіцієнтів по кожній сфері, які визначаються експертним шляхом:

$$IPM_j = 0,5 IEP_j + 0,3 ICB_j + 0,2 ICHC_j \quad (3)$$

На підставі порівняння IPM j -го регіону із середнім по регіонах значенням виділяються 3 групи регіонів за рівнями розвитку – низький (<90% середнього значення IPM), середній ($\geq 90\%$, <110%), високий ($\geq 110\%$). У залежності від розмаху діапазону значень у групах регіонів з низьким та високим рівнями розвитку можуть виділятися проблемні регіони та регіони-лідери, в яких індекс менше 75% або більше 125% відповідно.

Проведені за запропонованою методикою розрахунки виявили значні системні диспропорції в економічному та соціальному рівнях розвитку регіонів України та рівнях їх екологічної безпеки – співвідношення максимального та мінімального рівнів IPM у 2011 р. склало 3 рази. 9 регіонів належить до групи з низьким рівнем IPM , 14 регіонів – до групи із середнім комплексним рівнем розвитку, натомість високий рівень комплексного розвитку мають лише 4 регіони (рис. 1).

При цьому найбільш суттєвий відрив за рівнями економічного та соціального розвитку порівняно з іншими, навіть з регіонами-лідерами, має м. Київ. Відбувається подальша локалізація економічного зростання у промислових, фінансових, транспортно-транзитних центрах, при цьому не розкритим та не використаним залишається економічний потенціал більшості регіонів; регіони з вищим рівнем економічного розвитку мають вищий рівень матеріального добробуту населення та кращу ситуацію на

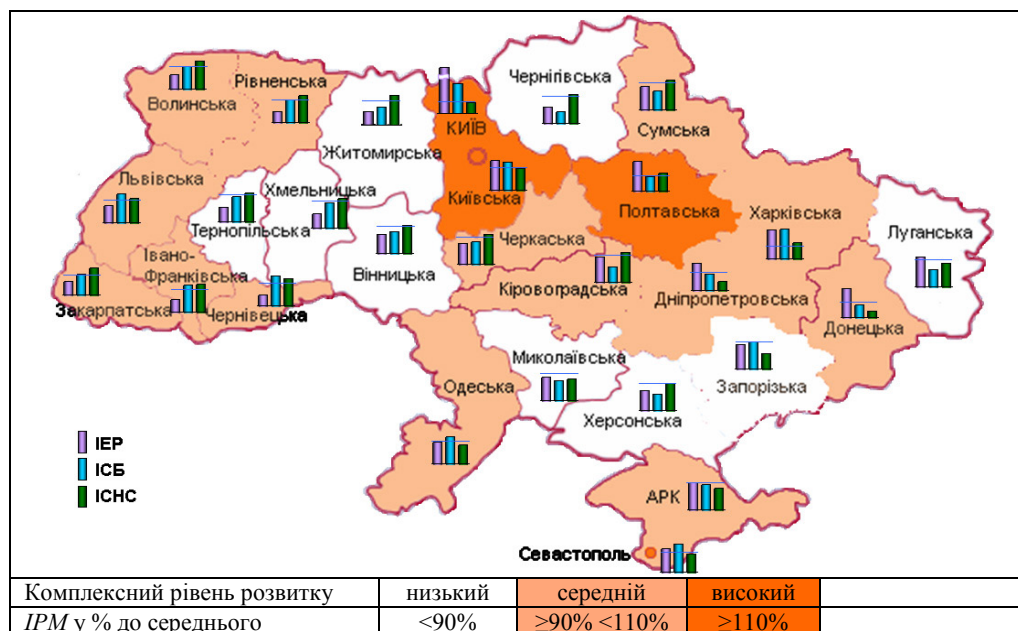

Рис. 1. Групування регіонів за індексом регіональної модернізації

Складено автором на основі [5; с. 10].

ринку праці, однак ці ж регіони мають проблеми зі станом екологічної безпеки, підвищений рівень соціальної напруженості та гірший, порівняно з менш економічно розвиненими регіонами, стан здоров'я населення.

Визначення типів регіонів за інтегральними рівнями розвитку має стати базою для формування алгоритму реалізації стратегії державної регіональної політики, спрямованої на пом'якшення міжрегіональних диспропорцій сталого розвитку.

Головним важелем здійснення цих завдань має стати створення відповідного інституційного середовища, тобто єдиної загальнодержавної нормативно-правової системи забезпечення комплексного розвитку регіонів на основі зміцнення їх економічної та фінансової самодостатності, задіяння сучасних механізмів та інструментів для його ефективного функціонування.

На нашу думку, існує гостра необхідність прийняття низки базових законів з питань регіональної політики та внесення змін до діючої правової бази (рис. 2).

У сучасному вимірі регіональний розвиток в Україні регламентується Конституцією України та цілою низкою нормативно-правових актів, серед яких варто відзначити Бюджетний і Податковий кодекси України, Закони України «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про державні цільові програми», «Про транскордонне співробітництво», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про Генеральну схему планування території України» тощо. Крім того, питання регіональної політики регулюються низкою актів Президента України, Кабінету Міністрів України та центральних органів влади.

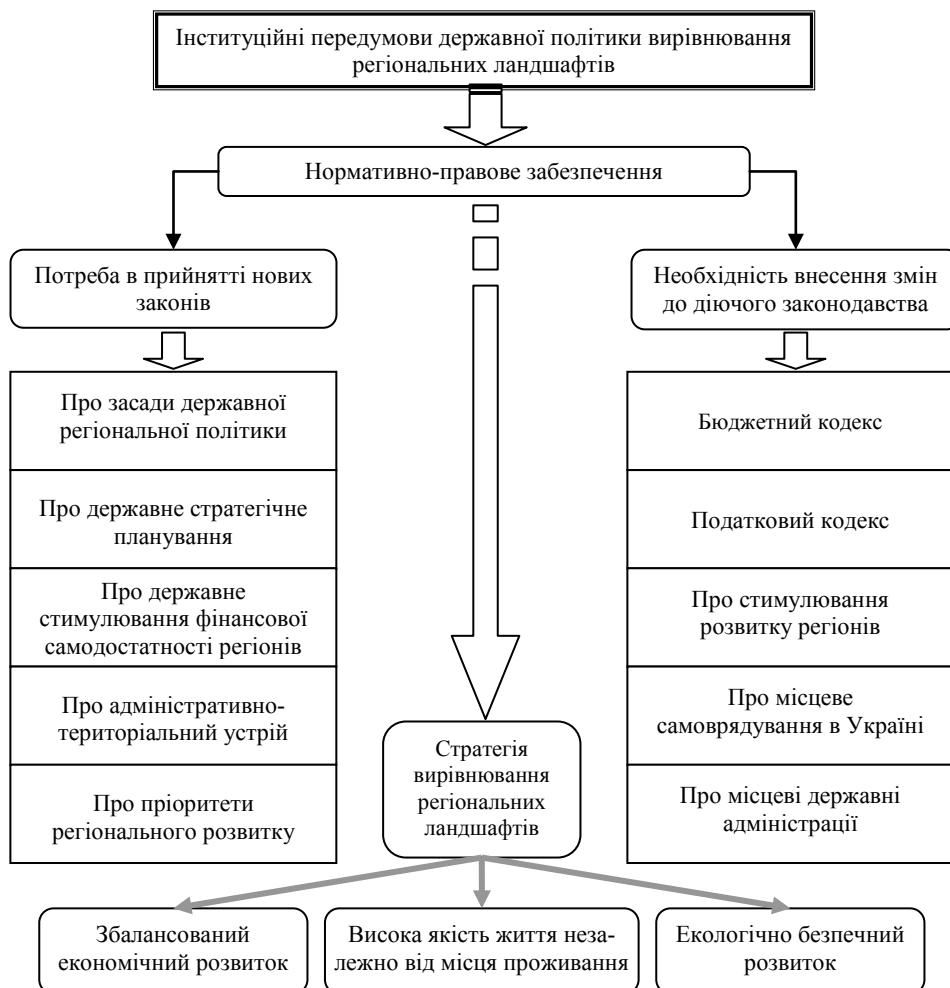

Рис. 2. Інституційні передумови формування нової парадигми регіонального розвитку
Складено автором на основі [5; с. 10].

Проте донині відсутній базовий закон у сфері регіонального розвитку, який би на законодавчому рівні унормував дефініційний зміст державної регіональної політики, її засади, принципи, механізми та основні інструменти комплексного розвитку регіонів України, оскільки розпорошеність законодавства з питань регіонального розвитку призводить до безсистемного та неефективного його застосування. Яскравим прикладом цього є Закон «Про стимулювання розвитку регіонів».

На наше переконання, дієвим інституційно-правовим базисом має стати Закон України «Про засади державної регіональної політики», у якому слід нормативно зафіксувати поняття «регіон» і «регіональний розвиток», визначити місце державного регулювання розвитку регіонів як важливого елемента досягнення загальнонаціональних цілей, сформувати систему та функції ієрархічних рівнів у поєднанні цих цілей з ефективним використанням потенціалу регіонів.

Цей Закон має визначити цілі, принципи, завдання та спрямованість державної регіональної політики на підтримку збалансованого розвитку регіонів, розв'язання проблем їх розвитку, передбачити засади партнерства держави та регіонів, інструментарій та види державної підтримки регіонального розвитку, механізми її надання, чітко розподілити повноваження та функції суб'єктів державної регіональної політики.

Основною нормою цього Закону має стати врахування рівнів та особливостей розвитку регіонів за критеріальними компонентами сталого розвитку. У ньому має бути закладений компроміс між стимулюванням економічно сильних регіонів, яким відводиться роль «локомотивів» розвитку економіки України, і мотиваційною підтримкою функціонування проблемних регіонів.

Потребують також докорінних змін Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації», зокрема в частині розширення відповідальності органів місцевого самоврядування за комплексний розвиток певних територій і надання їм відповідних повноважень і ресурсних можливостей для реалізації цих повноважень. Задля усунення інституційного конфлікту між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями слід відмовитись від нераціонального та нечіткого розподілу повноважень та ліквідувати всілякі їх делегування.

Проте реформування має відбуватись шляхом поєднання децентралізації, у поняття якої сьогодні вкладається різний зміст, та деконцентрації, яка дозволяє зберегти вертикаль управління процесами сталого розвитку. Необхідність створення виконавчих органів місцевих рад на обласному та районному рівнях уже ні в кого не викликає сумнівів. Проте на цьому етапі найгостріше постає проблема розподілу повноважень між учасниками відносин у сфері державної регіональної політики, реалізація яких має забезпечувати стимулювання регіонів до саморозвитку, зміцнення фінансової самодостатності та самозабезпеченості з одночасною націленістю її на модернізацію та цілісне функціонування національного економічного простору.

На нашу думку, нова парадигма політики регіонального розвитку має здійснюватись в умовах децентралізації, тобто делегування повноважень на місцевий рівень виборним органам, і деконцентрації – передачі повноважень на місцевий рівень державним органам. Саме оптимальне поєднання цих двох процесів має забезпечити синергетичний ефект при реформуванні системи управління регіональним розвитком.

В Україні наразі постала реальна необхідність зміни парадигми регіонального розвитку та створення її інституційно-правового забезпечення у вигляді цілісної системи взаємопов'язаних і взаємоузгоджених законодавчих актів з цих питань. При цьому механізми державної підтримки регіонального розвитку мають враховувати наявний рівень комплексного розвитку регіонів і забезпечувати поступове вирівнювання регіональної асиметрії до прийнятних значень. Повноцінний перехід до такої парадигми можливий лише за умов зміни системи управління регіональним розвитком, чіткого та оптимального розподілу повноважень між різними управлінськими рівнями.

Кінцевим результатом таких змін має стати досягнення цілей регіональної політики, забезпечення збалансованого, соціально орієнтованого

та екологічно безпечного розвитку усіх регіонів та єдиних соціальних стандартів незалежно від місця проживання.

Список використаних джерел

1. Алаев Э. Б. Социально-экономическая география: понятийно-терминологический словарь / Э. Б. Алаев. – М. : Мысль, 1983. – 350 с.
2. Бутко М. П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці / М. П. Бутко. – К. : Знання України, 2005. – 476 с.
3. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.
4. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети / М. І. Долішній ; НАН України. Ін-т регіон. досліджень. – К. : Наукова думка, 2006. – 512 с.
5. Хомик О. Д. Науково-методичні засади формування стратегії подолання асиметрії регіонального розвитку : автореф. дис. на здобуття канд. екон. наук : 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка / О. Д. Хомик ; ЧДТУ. – Чернігів, 2013. – 20 с.
6. Martin R., Sunley P. Deconstructing Clusters: Chaotic Concept or Policy Panacea? // *Journal of Economic Geography*. Vol. 3(1). – 2003. – P. 5-35.

References

1. Alaeu, E. B. (1983). *Sotsial'no-ekonomicheskaya geografiya: ponyatiyno-terminologicheskii slovar'* [*Socio-Economic Geography: the Conceptual-Terminological Dictionary*]. Moscow: Mysl. [in Russian].
2. Butko, M. P. (2005). *Rehional'ni osoblyvosti ekonomichnykh transformatsiy v perekhidniy ekonomitsi* [*Regional Features of Economic Transformations in Transition Economy*]. Znannya Ukrainy. [in Ukrainian].
3. Varnaliy, Z. (Ed.) (2006). *Derzhavna rehional'na polityka Ukrainy: osoblyvosti ta stratehichni priorytety* [*State regional policy in Ukraine: characteristics and strategic priorities*]. Kyiv: National Institute of Strategic Studies. [in Ukrainian].
4. Dolishniy, M. I. (2006). *Rehional'na polityka na rubezhi XX-XXI stolit': novi priorytety* [*Regional Policy at the Turn of XX and XXI Centuries: New Priorities*]. Kyiv: Naukova Dumka. [in Ukrainian].
5. Khomyk, O. D. (2013). *Naukovo-metodychni zasady formuvannya stratehiyi podolannya asymetriyi rehional'noho rozvytku* [*Scientific and methodological principles of formation of strategies to overcome the asymmetry of regional development*] (Master's thesis, Chernihiv State Technical University, Ukraine, Chernihiv, 20 p.). [in Ukrainian].
6. Martin, R., & Sunley, P. (2003). Deconstructing clusters: Chaotic concept or policy panacea. *Journal of Economic Geography*, 3(1), 5-35.

Butko M. P., Khomyk O. D. Methodological bases of formation of a new paradigm of regional development policy.

Excessive centralization in regional development not only significantly weakens influence of regional authorities on social and economic development of territories and virtually depriving them of the necessary resources, but also leads to a deepening asymmetry of spatial development. Therefore an urgent matter of today is the need to review the principles of the state policy of regional development.

The purpose of this article is a development of propositions on improvement of the methodological basis for forming a new paradigm of development that would facilitate the equalization of regional asymmetries based on maximizing of involvement of regional potential.

Vision of the state regional policy's nature, its objectives and principles are formulated in this paper. State regional policy – is a set of goals, objectives and management measures of socio-economic and environmental development of the country in its regional context, aimed at compliance with the balance of regional landscapes and includes the relationship between the state and the regions, and among regions themselves.

The objectives of the state regional policy is: ensuring of compliance with social standards, including social comfort of living and opportunities for reproduction of human potential; reducing of the regional development asymmetry to an acceptable level; maximum exploitation of each region potential, taking into account the specific

structure of the productive forces and the need for balanced regional development; environmental management and conservation of the environment for future generations;

The principles of state regional policy include common (balance, comprehensiveness, balanced development, prioritization, science, optimality, sustainability, legitimacy, historicism, perspective, consistency, subsidiarity, objectivity, effectiveness, proportionality, transparency, synergy) and specific (relevance, eventuality, adaptability, innovativeness, heuristic, creativity, complementarity, integration).

Methodical approaches of taking account of the degree of asymmetry in levels of regional development were suggested. They are used in the implementation of modern regional development strategy and making management decisions in this area by implementing economic and mathematical model for determining the levels of integrated regional development by components of sustainable development – «economy», «society», «environment».

Estimates that were conducted by the suggested method revealed significant systemic disparities in economic and social level of Ukraine's regions and levels of environmental safety.

Also the institutional preconditions of forming of a new regional development paradigm were defined. They include adoption of series of basic laws on regional policy and amendments to the existing legal framework. The most important of these laws should become the law of Ukraine «About the Principles of Regional Policy», and amendments to the existing legal framework.

At the paper was emphasized on the necessity of forming of a new regional development paradigm through a combination of decentralization, namely delegation of administrative powers to the local level elected bodies, and deconcentration – the transfer of authority to the local level authorities, that have to provide a synergistic effect on reforming of the regional development management.

Key words: state regional policy, regional development, regional asymmetry, decentralization, deconcentration.

Бутко Н. П., Хомик А. Д. Методологические основы формирования новой парадигмы региональной политики.

Рассмотрены методологические основы формирования новой парадигмы регионального развития, которая должна способствовать выравниванию региональной асимметрии на основе максимального задействования собственного потенциала регионов. Сформулировано собственное видение сущности государственной региональной политики, ее целей и принципов осуществления. Предложены методические подходы к учету степени асимметричности уровней развития регионов при реализации современной стратегии регионального развития и принятии эффективных управленческих решений в этой сфере, путем внедрения экономико-математической модели определения комплексных уровней развития регионов по компонентам устойчивого развития – «экономика», «социум», «экология». Определены институциональные предпосылки формирования новой парадигмы регионального развития. Отмечена необходимость формирования новой парадигмы региональной политики путем сочетания децентрализации и деконцентрации, что должно обеспечить синергетический эффект при реформировании системы управления региональным развитием.

Ключевые слова: государственная региональная политика, региональное развитие, региональная асимметрия, децентрализация, деконцентрация.

Бутко Микола Петрович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та державного управління Чернігівського національного технологічного університету (e-mail: butko.mykola@yandex.ru).

Хомик Олександра Дмитрівна – кандидат економічних наук, заступник директора Департаменту економічного розвитку Чернігівської обласної державної адміністрації (e-mail: dobrona.alexandra@rambler.ru).

Надійшло 08.05.2014 р.